

Apologie og Oplysning

om

et meget billig og taalelig

Udbytte

af

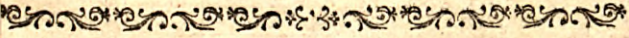
Brand-CASSEN

her i Staden,

til dens

Over.

Trykt efter Begjæring, til Gavn og Bedste, for
saa mange af ovenmeldte Ciere, som dette vil
have, og ei derimod ere; men vil tillade an-
dre, at maae faae Deres med Rette tilkom-
mende Deel. —

Kjøbenhavn, 1788.

Trykt hos H. J. Graae, boende i Snabroestrædet No. 70.

Copie.

den 18 Julii 1787.

Underdanig Pro Memoria!

Næst underdanig at referere mig til min sidste af 1 d. M. faa tilsiget min Pligt, ey alene for min egen, men for 3500 Med-Interessenteres Skyld; følgende underdanig end videre herudi at maae forestille og andrage til fornøden Oplysning.

Foruden sidstmeldte Motiver og Beviiser, om Selskabets havende Magt og Dret, til at ned-

sætte Premier, recnt at ophøre med at betale; — og især at daglig existerer Udbytte, ved Lygte- og Sprøyte = Skattens Betaling; alt conform med den gamle Fundatz; saa er just de omtalede 100,000 Rdlr. ligeledes et stort Beviis herpaa; Thi det skeede jo NB. med alle Interessenternes gode Billie og Samtykke. — Følgelig dette og et Slags virkelig Udbytte, til Sagens desto meere Bestyrkelse.

Saa! Udbytte har endog været allerede, ved Interessenternes Pluralitæ besluttet og resolveret i Aaret 1755, da Fond kuns var 500,000 Rdlr. men fornødelst Misforstaaelse og Misundelse blev udsat til videre. — vide Resc. af 17 Sept. 1756. — Hvorfore da ikke nu, saa meget meere, efter 30 Aars Penne = Strid, som og, at Commissarierne forrige Aar endelig forst, har paakiendt Tvistens = Tøble (Cassen) hvem tilhører; Og Fond er dato p. p. 1600,000 Rdlr. som daglig voper onseelig, uden Ende og Bestemmelse, samt saaledes at blive opdyngtet, uden at vide nogen ret Eier.

Eiere. — Thi burde med al Rette, Udbytte følgerlig nu strax resolveres, til De nu levende Intercessenters Nytte og Gavn. — (a).

At Cassen kan ruineres ved et den NB. Taalelig Udbytte, er umuelig saa længe der ere Fornuftige Mennesker til. — Derimod kan jo og tages al fornøden Præcaution samt sættes for samme de fuldkomneste Grændser. — Hvorudi jo er ingen Umuelighed. —

Ligeledes ei at troe hvad 2de Deliberations-Committerede i Selskabet (hvoraf man souponeerer Fornuft, Kundskab og Erfarenhed, samt Overlæg

(a) Mon og ikke den Sandhed staaer evig fast hos alle Rettænkende. — Naar et Selskab har Magt og Ret til, at ophøre, med at betale Præmier, efter 13 Aars Forløb; saa har jo og følgerlig; — Det liige Magt og Ret til; efter 22 Aars Forløb; — at tage et billig (Cassen NB. taalelig) Udbytte. — Ja! især naar det skeer med Reservation, at betales tilbage; — Om fornødiges. — Hvad er da tabt? — i Sandhed, — slet intet. —

læg og efter Tanke.) derom har skrevet, til de nu levende Interessenters Bedste synes betænkkelig; — Da Udfaldet tilhører jo Selskabets eget for godbe- findende, i denne deres egen Sag. — Ligesom og langt bedre er, at gjøre Nytte og Gavn, end Skade og Tab for Næsten. —

At jo Udbytte er til Nytte og Gavn, derom kan vel ingen tvivle, som haver Kundskab om Interessenternes Formue og Stadens Omstændig- heder, med deres Gaarder og Huusenes Credit, da samme jo at være høj nødvendig, især for de ringe Formuende, (som ere de $\frac{2}{3}$ Deele i Selska- bet, og Synd andet end at hjælpe, naar man kunde,) til Creditens Understøttelse — Er en aaben- bare Sandhed; — Ligesom, og deraf kunde flyde et stort Gode for Stadens Fattige.

I Henseende Cassens store Risico; Da maae considereres. — Ildbranden 1728, skal Skaden kun have været, p. p. 17 Tønder Guld. — Stadens Bygninger, næsten alle Bindingsværk, smaae

smaae og smalle Gader, 2c. Brandvæsenet slet. — Nu derimod er største Parten Grundmuurede Bygninger, store og brede Gader, 2c. Brandvæsenet i god Stand. — Saa Forskiellen deri er over 1000 p. C.

Udi 56 Aar, det ene Aar i det andet, har Skaderne omtrænt været aarlig 3000 Rdlr. — Fond er dato p. p. 16. Tønder Guld; — hvilket aarlig skulde formeeres bestandig, førend det proponerede Udbytte maatte skee, med 25000 Rdlr. Disse 25000 Rdlr. kan aldrig vel troes, (Gud for Alting) uventelig alle Aar skulde opbrændes, tilligemed bemeldte 3000 Rdlr. — Tænk efter! — Men om saa var, saa havde dog, Gud være lovet; det heele Fond 16 Tønder Guld tilbage, med aarlig Tilvæxt af mange Henter, nye Indskudder, Præmier &c.

Item: — Bevæg: Aarsagerne og Grundene til Enendom og Udbytte af Casten, samt hvad Ret og Rettighed Selskabet haver til begge Deele. —

Tilligemed i den Henseende, en Conventions Forsnodenhed; er forhen, i en Tid af nogle Aar, saamydeligt beviiset for Interessenterne, at man derpaa, ved skriftlige Circularia haver haft, 2de gange, til bemeldte Conventions Forsatning, deres fulde Forme pluralitæ og approbation. —

— Naar alle disse Omstændigheder ret eftertænkes og overvejes; da haabes underdantig at Udbytte nyder gunstigt Biesald, især paa Grund af forbemeldte $\frac{1}{4}$ Part af Interessenterne, deres Trang dertil, saa og, at man er den nu levende Næste langt meere pligtig end den tilkommende; — Men at overlade alting til ham (100 Fuld Udbytte, uden selv noget at faae) blev jo meget taabelig. —

Hoved Qvæstionen er jo kun allene; — Om Interessenterne vil have, at en Convention skal forfattes — eller ikke; og tillige at kunne sølgelig spørges; — Om de vil have et billig Udbytte, til deres Huis-Præfers bestandige Credit; — eller

eller ikke. Thi begge Deele dependerer unægtelig, jo af dem, efter alle Love —

Hvilke 2de Poster, man derfor saa længe kunne lade henstaae in Stato quo, indtil samme, af alle Interessenterne rettelig var blevet decideret; — samt ligesledes imidlertid, ikke heller betage nogen, eller give Leilighed til, hverken Rig eller Fattig, sin herudi havende Ret, jo at maae votere og sige sin Meening, paa selv samme lovformeligste Maade, som skeede med bemeldte 100,000 Rdlr. (Thi det som den gang var Ret, bliver vel og nu Ret, i dette langt meere betydelig Tilfælde for Selskabet;) saa og efterdi ei andet retfærdig Udkomme er af denne, nu i saa mange Aar indviklede og meget omtvistede Sag. — Alt paa Grund, at det og stedse er en naturlig Folge og Lov, udi et hvert fornuftig Selskab, at fleeste Stemmer altid afgjør Sagen.

Allsaa derforre underdanig bedes og forhaabes; Sagen, om ei bedre, dog i det mindste, saaledes maae blive forhiulpen til sin Ret. —

N. N.

NB. Ellers det allerstørste Gode, som heri kan beviises Interessenterne, var; nemlig:

i.) I Folge og Conformité af Commissariernes Betænkning (b) tilraade dem en Commission, og tillige foreslaae dem Commissarier; Nemlig: 3de af de requirerende Herrer Stands=Personer, 2de af Magistraten, som ere Interessenter, og de 12 Deliberations Com-

(b) Denne allerbedste Betænkning (som Interessenterne bliver evig Tak skyldig) var høist nødvendig for Selskabet at have trykt; naar dertil kunne faaes Tilladelse, siden samme fuldkommen beviiser, at Interessenterne NB. allene, og ingen andre ere Eiere af Cassen. — Deraf maae og kan rettelig concluderes; — ere De Eiere — saa haver de og Rettighed, — at udøve Eiendoms=Ret, nemlig i Udbytte, ic.

Committerede, som allerbedst kyndige i Sagen, samt en upartiff juridiff Skriver, der kunne af de 2de havende Concepter — forfatte en original Convention, med Forbedringer, ligesom Commissionen den fandt fornøden.

2.) Denne at lade trykke, under Executors correction, og uddeele til Interessenternes Om-dømme; Da er ingen Tvivl paa, den jo fik deres, og Hans Majestets allernaadigste Approbation. — og

3.) Commissionen at regulere, bestemme og be-
— domme alle hertil udfordrende Udgifter og
— Omkostninger, &c. Executor.

Proba. — Tænk! hvor snart er en 16 Aar
forbi. — Deri blev Udbyttet p. p.
2 Tønder Guld. — Cassen vopte sikker
4 Tønder Guld. —

De Fattige burde have, efter Guds
 Lov, Cassens risico (Farer) og Omstæn-
 digheder, deres 10de Deel af Udbyttet,
 er 20000 Rdlr. i bemeldte 16 Aar. —

Og 3000 Interessentere bleve rette-
 lig soulagerede i Følge den første Fun-
 datzes 14 Post. —

Altsaa Facit 4 Tønder Guld fuld-
 kommen nok til Cassens Bært; — De
 Fattige rigelig hiulpne. — Og Interessen-
 ternes billige Dnyemed opnaaed. — Hvo
 ville da vel ikke herudi elske og hielpe sin
 Næste, — især da det er muelig. —
 Lade Gud derfor faae sin Ære, samt
 evig Lov — Priis — og Tak. —

Summa Summarum. — Følgende er — og
 bliver — en evig Sandhed. —

Sjælen borte. — Legemet dødt; — Udbytte
 borte — samme med Selskabet. — Da

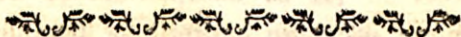
Da Cassen kun et Træe med fielden Frugt,
 og for sine Eier en død Capital. Til største Tab
 og Skade — for de mindstformuende Med-
 interessenterne. — Men allestørst for Stadens Fat-
 tige. —

Hvem kan da vel herudi være — saa usøel-
 som — at begaae et Slags Uret, baade imod
 disse. — Og imod sig selv. — Man haaber det
 Bedste. — Ei Noget.

Sp: — Om alt dette skrevne, ikke burde tryk-
 kes, som en Apologie, til Oplysning for Interes-
 senterne, og være, som en fornoden Forløber,
 førend deres Vota bleve indhentede, med Tillæg:
 Om Udbytte af deres store opvoxende Cassa, som
 ellers (fornuftig at tænke og slutte) vil opvoxe sig
 selv til Last og Besvær, samt følgelig ikke os nu
 levende Interessenterne, der haver erhvervet og ud-
 virket Eyendoms-Retten, (som forhen var i største
 Uvished og ei afgjort hvem Cassen tilhorte.) til
 noget

noget Gavn, uden i uslykkelig Tilfælde. — Hvor-
fra Gud i Naade os bevare. —

Efter at denne Apologie var skrevet; spær-
ges atter en meget stor nye Udgift; langt større
end den til Krudt- Taarnene; (Ehi den fik ende,
men denne faaer aldrig Ende.) paa Selskabets
Casse, som befrygtes vil komme den til Last, og
følgelig forhindre, det intenderte Udbytte; nemlig
at 4 à 5000 Rdlr. repvireres aarlig til Lygte- og
Sprøyte- Skattens forhøyelse, som nogle meener
at skulle betales af Brand- Cassen. —

Men som de 11 à 12000 Rdlr. der forhen
er tilstaaet af Interessenterne, at betales aarlig for
de Interessentere, som i 13 aar havde betalt Ind-
skud og præmier til Cassen, ikke sees nu, at væ-
re tilstrækkelig; — saa og efterdi at denne Soulage-
ment, ey er regulair og aldrig den rette maa-
de; — siden Interessenterne der ved meget fornær-
mes,

mes, i det, at en taber, og en anden vinder uret-
telig, ved denne saa urigtige Beregnings- Maa-
de. — Ligesom og at gjøre Uret, med fuldkommen
Bid og Forstand, er jo Selskabet uanstændig. —

Altsaa synes nu raadeligst og holdes for bedst
samt rettest, at baade første Lygte- og Sprøyte-
Skat, tilligemed sidste forhøyelse, at hverken disse,
eller andre Stadens Skatter, i hvad Navn havens
kan, burde aldrig for Conseqvencen og bemeldte
Urets skyld betales af Cassen; — Men altid ret-
test, derfor at betales af hver Interessent selv, og
deri være selvraadig og sin egen Bærge, samt ud-
reede samme af sit eget bekomne Udbytte. —

Men ligesaa lovligt som dette er, saa billigt
er derimod og; for at faae begge bemeldte Lygte-
og Sprøyte- Skatter, samt det intenderte Udbytte
fuldkommen refunderet, da at fastsætte dette
til dobbelt, nemlig $\frac{2}{3}$ i stæden for $\frac{1}{3}$ pro Cento;
Og samme at tage sin Begyndelse I I Febr.
1788, siden nu i saa mange Aar (neml. over

30 Mar) derom er blevet ventileret; alt paa Grund, at efterdi det baade er mueligt, og unægtelig den rigtigste Maalestof, samt sandferdigste Mathematicke Beregning og Regularité for Interessenterne; — hvorved folgelig ei nogen, som forhen er skeet, med første Lygte- og Sprønte- Skat, at kunne lide mindste Uret, Tab eller Skade; — Men enhver pro quota rigtig at bekomme Udbytte, af sin i Cassen eyende Capital. —

Ligesom og ellers dette med alleting, allerbedst kan reguleres, og vil dependere af den forventende Commission; saa og efterdi det synes desuden, at dette nye extra paalæg, umueligt kan accepteres af de 120 Committerede, til alle øvrige Interessenteres Last; — Men derfor folgelig vil indstilles til det heele Selskabs Pluralitæ og Samtykke;

tykke; — paa Grund, at enhver Interessent nu
er blevet Fuldmyndig, imod forhen, i følge forbe-
rorte Excellente Betænkning, hvorved enhver
Interessent haver faaet sin lovlige Frihed; —
og Selskabet sit rette Liv, som fuldkommen og
allene Eiere af Cassen.

Altsaa meenes herudi: at man derfor ei an-
det end kan og maa oppebie dets Tilladelse og høyst-
nødvendige Resolution. —

Sluttelig sees den største Hindring altsaa at
være i dette, saa velsom i alt forrige; — at hver-
ken kan denne absolute nødvendige gode Foran-
dring, med Lygte- og Sprønteskatten; — ei helle-
re med Udbytte; Og ei hellere noget reelt blive
foretaget, og besluttet i Selskabet, førend dets

flotte Love ere forandrede, til bedre og gode Love, ved en lovformelig Convention; — hvorudi Interessenternes lovmæssige Frihed og Egen- endom af Cassen er fuldkommen bestædet. —

Til saadan en Convention at forfatte, har vel nogle høye og gode Herrer Interessenter i den Henseende allerunderdanigst udvirket det allernaadigste Rescript af 5 May 1786. — Men samme blev, desverre, strax der paa den 1 Junii nest efter, ved en saa kaldet Pluralitæ, af nogle og 30 Interessenter i en General- Forsamling, med de Ord mod sagt: Ingen Convention, men vel at enhver Interessent maatte indkomme med sin Meening. —

Dette sidste kan umuelig existere med mindre, at alle Interessenterne maatte votere paa lige lovfor

lovformelige Maade, som skeede med de 100,000 Rdlr. til Krudt- Taarnene, ligesom og Sagens Natur og Omstændigheder dette lovlig medfører og udkræver, som en afgjort Sandhed til dens Tars og Rettens Fremme.

Altsaa har og hoi og velbemelte Herrer Interessentere i den Henseende, atter igien indgivet allerunderdanigst Ansøgning, for og i dette uventelige Tilfælde, at udbede allernaadigst Tilladelse og Bevilgning, paa Grund af oven anførte lovformelige Voterings Maade. Svikken haabes med første at kan ventes. —

Dette passerede til dato, har man ikke vel kunde undladet, efter Pligt og Skyldighed, at indberette Interessenterne, i hvad slibrige og kritiske Omstændigheder Selskabet befindes; paa det, at naar alle Interessenterne kommer til at votere,
at

at da enhver kan have al fornøden Kund-
skab og Oplysning (c) til bedste Overveielse,
af et rigtig Begreb og Dømmeme, ved de
fornødne Stemmers givelse, og indhentelse,
til berørte lovformelige Conventions retteste
og fuldkomneste Erholdelse, som hidindtil,
desværre, i 56 Aar udi Selskabet har været mang-
lendes, men haabes nu at werde i standsat,
paa Grund af høistbemeldte allernaadigste Rescript
de dato 5 May 1786, til Interessenternes Nytte
og Gavn. —

— Anonymus. —

Denne Udgave er trykt i Kjøbenhavn hos

Andreas Borchsenius, og hos alle Bøgerhændlere.

Indholdet af denne Udgave er indført i den offentlige

(c) Enhver god Christen tager venlig imod Oplysning,
uden Rnur og Misundelse. — Thi det er for
sildig, at tilkaste Brænden; — naar Baruet
er druknet. —

Til Beslutning!

NB: Udbytte — er — Bevist

og

Stadfæstelsen

paa

E n d o m,

Endelig — og omsider — vinder dog —

En retfærdig Sag

Seyer.

